

Само да се сећамо сиромашних

Галатима 2,10

Богатство и сиромаштво



Конфучије је рекао: „Кад држава напредује, срамота је бити непознат и сиромашан; кад држава назадује, срамота је бити славан и богат“. То, једноставно, значи: ако си сиромашан и непознат кад све у друштву напредује, то значи да си ленштина или неспособан, и онда си за свој статус сам крив. Међутим, кад си богат и угледан у доба распада неке друштвене заједнице, то значи да учествујеш у пљачкању заједничких добара и тиме разараш друштво.

Све древне цивилизације руководиле су се овим начелом: друштвени углед потицао је из метафизичких и моралних извора, а не из земаљског богатства и моћи. Зато је Гаутама Сидарта напустио престо да би се посветио трагању за просветљењем. Исто то је, у Срба, учинио Растко Немањић, а касније и његов отац, Немања – одрицање од земаљске власти зарад потраге за непролазним уздигло их је у очима заједнице, о чему говори песма „Свети Саво“, где великаши од Св. Саве сазнају да је његов отац потрошио благо зидајући цркве, подижући чесме и делећи и сиротињи, „да би души мјесто ухватио“. И кнез Иво од Семберије, описан у истоименој песми коју је записао Вук Караџић, постаје угледан зато што је од Турака откупио српско робље.

У Црној Гори (а то описује Марко Миљанов у књизи „Примјери чојства и јунаштва“) ранг у друштву мери се витешством на бољном пољу и човечношћу према побеђенима.

У сваком друштву чије вредносни систем није поремећен, критеријум нечије вредности је религиозно-морални, а не новчани.

Новац постаје критеријум вредности неке личности само у доба свеопштег слома. То се види у романима „Људске комедије“ Онореа де Балзака. Довољно је узети „Чича Гориоа“.

Старог Гориоа, фабриканта резанаца, кћери, Делфина и Анастасија, и зетови, племићи без много новца, цене само док има пара. Касније им он постаје непотребан, и бацају га као стару корпу. Нико неће доћи на сахрану старцу, некад богатом и угледном станару у пансиону госпође Вокер. Ни његове кћери се неће појавити – послаће само своје слуге са празним кочијама. Јунак тог романа, разбојник Вотрен, рећи ће Ежену де Растињаку да су прави злочинци у Француској људи са врха друштвене лествице, који су неправедно дошли до богатства.

Дакле, у сваком друштву чије вредносни систем није поремећен, критеријум нечије вредности је религиозно-морални, а не новчани. И данас је тако. Довољно је прочитати биографију Ђерђа Сороша, богаташа који се, уз то, претвара да је хуманиста, да би се то видело. То је, једноставно, богат злочинац, који свој новац улаже у разарање традиционалних моралних вредности зарад тобожњег „отвореног друштва“.

Зато је Црква одувек учила људе да се понашају скромно и живе једноставно, е да би наследили живот вечни. Такође, опомињала их је да богатство не сматрају апсолутном вредношћу, него да га користе за чињење добра.

Криза

Живимо у доба ужасне, сверазорне економске кризе, у коју смо уведени захваљујући лажима лажне економије и лажима лажне политике, која је човеку обећавала благостање, а вуче га у невиђено ропство. О томе је Сабор Грчке Цркве јасно изрекао своје мишљење:

„Епископат Грчке Православне Цркве, који се од 5. до 8. октобра 2010. сабрао на своје редовно заседање, сматра својом дружношћу да се обрати својој пастви, народу Божјем, као и свим људима који нису равнодушни, и то да се обрати на језику правде и љубави.

Пред новонасталом ситуацијом, сваки разуман човек се пита: зашто раније нису примењиване овако сурове мере, које сад називају „одавно зрелима“?

Ми и ви живимо у тешко и драматично време. Као земља, суочили смо се с најтежом економском кризом, која већину људи доводи до осећања несигурности и страха. Не знамо шта нам носи сутрашњица. Очито је да наша земља више није слободна, већ њоме фактички управљају страни кредитори. Знамо да многи од вас чекају да Црква каже своју реч и заузме став о догађајима које пратимо.

Оно што наша домовина преживљава нема преседана и потреса нас до сржи. Уз духовну, социјалну и економску кризу, разарају се сви наши темељи. Рече је о покушају да се наша традиција искорени и уништи, да се уништи оно што је свагда важило као основа живота наше Отаџбине.

У социјалној сфери покушавају да разоре наше установе и права, при чему то (власт) чини са нечувеним објашњењем: „На то нас приморавају наши кредитори“.

На тај начин ми, као држава, признајемо да смо под окупацијом и да вршимо вољу наших нових (страних) господара. С тим у вези поставља се и ово питање: да ли се њихове претезније тичу само финансијске и социјалне сфере, или се шире на духовни и културни идентитет и самосталност наше домовине?

Пред новонасталом ситуацијом, сваки разуман човек се пита: зашто раније нису примењиване овако сурове мере, које сад називају „одавно зрелима“? Зашто та патологија нашег друштвеног живота, коју сад с напором покушавамо да превладамо, није на време лечена? Зашто је требало чекати да дођемо до садашњег критичног стања? Јер већ неколико деценија нашом државом управљају једни исти људи. Од какве су политичке сврхе полазили знајући да земљу воде у катастрофу, а сад се осећају безбедно, сматрајући се пуким извршиоцима туђе воље? Сада се спроводе тако радикалне реформе, које би у прошлости узнемириле целу Грчку, али сад скоро да и не наилазе на отпор.

Наша економска криза узрокована је неравнотежом између производње и потрошње, измеу спорог темпа производње коју остварујемо и високог животног стандарда на који смо навикли. Када потрошња увелико превазилази производњу, економски баланс неизбежно се губи на рачун расхода.“

Дакле, узроци кризе (а „криза“ на јелинском значи „суд“, то јест доба када се просуђују све вредности људи и дела њихових из перспективе вечних циљева наше задатости) јасно су дефинисани. Али, није се остало само на томе.

Ономе што се збива у Грчкој Црква Грчке је приступила са пастирском одговорношћу, обећаваши, у свом саопштењу, да ће се делити невоље са својим народом, и да ће црквени новац почети да улаже сиротињу и ојађенике, отварањем народних кухиња и другим врстама помоћи. Држава је свештенству смањила плате; Црква се сложила да би се и на тај начин постигла солидарност с браћом у невољи.

А код нас?

Код нас – ништа. Као да народ није на ивици глади. Из врха СПЦ нити се помиње економска криза, нити се шта предузима да се народу помогне.

А зашто?

Гледам ТВ емисије попут „Квадратуре круга“ и „Радне акције“. У њима, приказује се помоћ тешкој сиротињи, деци без родитеља, немоћницима; потребитима се граде читаве куће, опремају станови. Зар Србска Црква, бар једном месечно, не може негде да уради тако нешто? Па нека се и похвали тиме, без обзира на еванђељску поуку да добро треба чинити у тајности (нека појединац из Цркве чини своје добро у тајности, али установа, која припада овом народу, нека то добро чини јавно, да народ види и да се охрабри, да је бар Црква на његовој страни, кад нико није!) Где су нам народне кухиње? Треба ли да их, по Србији, оснива папски CARITAS?

У социјалној сфери покушавају да разоре наше установе и права, при чему то (власт) чини са нечувеним објашњењем: „На то нас приморавају наши кредитори“.

А сви знамо учење Цркве.

Давид је у Псалмима позивао да се пружи заштита убогим и сиромашнима, да се истргну из руку безбожника (Пс. 82,2-3). Онај који просипа и даје сиромашнима може да рачуна да ће правда његова остати довека (Пс.111,9).

Пројава љубави према свим људима најбоље показује сличност човека с Богом (Мт.5,45; Лк. 10,30; Јн.4,16).

Како каже Предраг Драгутиновић у свом чланку „Социјална правда у Новом Завету“ („Саборност“, 4/2010): „Исус из Назарета у време свог земаљског деловања нарочиту пажњу је поклањао управо маргинализованим, угроженим, болесним, социјално неупотребљивим члановима друштва“.

Драгутиновић додаје:

„Месија се рађа као сиромаш међу сиромашнима, његов мир је другачији од цезаревог. Његово рођење је првенствено блага вест за сиромашне, који су у приповести оличени у пастирима. Такође, блаженства која Христос изговара односе се недвосмислено на сиромашне, гладне, несрећене и њега ради маргинализоване (Лк 6, 20-23). Црква је првенствено заједница у коју су призвани сиромашни и несрећени (Лк 14, 21). Бог уздиже понижене: „Збаци силне са престола и подиже понижене“ (Лк 1, 52). С друге стране, богатима се у будућности не пише добро, пошто су они своју утеху примили већ у земаљском животу (Лк 6, 24). Илустративна је загробна судбина безосећајног богаташа који се за живота није осврнуо на сиротог Лазара (Лк 16, 25). Слични мотиви не недостају ни код Матеја. Однос према потребитом (гладном, жедном, путнику, сиромашном, болесном, затворенику [Мт 25, 35-36]) биће критеријум за вечно блаженство или вечну осуду. Признати Исуса за Господа није довољно (Мт 25, 44), јер ће се у дан суда многи позивати на своју веру и чак чудотворне праксе (Мт 7, 22), али их Христос неће препознати, јер су чинили безакоње (Мт 7, 23), тј. нису учинили добро потребитом човеку (Мт 25, 45). Критика богатства се, дакле, не задржава само на

поседовању као таквом. Код Луке се „тешко вама богаташима“ (Лк 6, 24) експлицира на причи о богаташу и Лазару. Оно што се осуђује није богатство као такво, већ богаташев однос према потребитом. Код Матеја се такође за критеријум припадности Христу не узима поседовање земаљских добара, већ њихова употреба у корист потребитог човека. Чињеница је да је богаташу тешко ући у Царство небеско (Мт 19, 23-24), јер се људи везују за своја добра (Мт 19, 22), али „Богу је све могуће“ (Мт 19, 25). Оно што је кључно у следовању Христу није ни сиромаштво, ни богатство, већ вера која кроз љубав дела (Мт 25, 40; уп. такође Гал 5, 6)““

Првобитна хришћанска заједница живела је тако да им „све беше заједничко“ (Д.Ап. 2,44), и то је било снажно сведочење истине Христовог васкрсења, које је људе привлачило Цркви. Апостол Павле је сабирао помоћ хришћана из необрезања за хришћанску сиротињу Јудеје (Гал.2,19; 1.Кор.16,3-4; Рим. 15,25-26). Крштење и евхаристија, нови живот Цркве, потврђивани су милосрђем. Св. Јаков, брат Господњи, јасно каже да се побожност састоји у посећивању удовица и сирочади (Јак. 1,27). И касније црквени пастири не само да проповедају о социјалној правди, него и конкретно делају. Свети Јован Златоусти је, у својим беседама, сведочио да је Антиохијска Црква хранила 5000 људи дневно! Свети Сава Србски је у Законоправило ставио низ одредаба о заштити социјално угрожених!

Dictum светог Павла је јасан: „Зато, дакле, док имамо времена, чинимо добро СВИМА, а особито својима по вери“ (Гал. 6,10).

И? Шта ми предузимамо?

Држава враћа имовину Цркви. Где су дечја хранилишта, каква је, пре Другог светског рата, свуда, од Битоља до Чачка, оснивао Свети Николај Жички? Где су старачки домови? Где брига о многодетним породицама?

Наравно, да има појединачних случајева помоћи сиротињи и утехе убогим, али где је организована акција Цркве у том правцу? Или ћемо градити епархијске дворове и парохијске домове док у Србији сваке године умре 30 хиљада више људи но што их се роди?

Црква, криза и хришћанско милосрђе

Пише: Владимир Димитријевић
петак, 08 јул 2011 14:42

Наравно, знам да овај мој чланак неће имати никаквог нарочитог ефекта, јер својеврсна аутистичност србске елите (па и оне црквене) јесте правило, а не изузетак. Па ипак, ако се бар један ум покрене на размишљање, а једно срце одазове делањем добра, бићу задовољан. Јер, ови редови нису писани као оптужба, него као вапај. По чему ће нас Христос познати ако милосрђа немамо?